

res non sentientia adharentes, & effectus illorum gratia tribuentes ex natura rei, & in ratione qualitatis considerantes; non autem contra nos id negantur, unde in eo capitulo dicimus hominem gratiam habentem, & peccatum, non futurum iustum & in iustum dignum vita eterna, & dignum peccata: sed tantum iustum, dignum peccata, & peccato: tamen quia cum causa positus de potentia Dei absoluta à lege modo non consilium in privatione gratiae, sed honestatis debita actum levando; unde si aliud repugnante genus non inventatur, ne quibus Thomistae rationabiliter negare gratiam latrem cum actuali peccato de potentia Dei absoluere possit: De habituali vero jam dictum est quef. 11. art. 1. dicitur: importare permanentiam mortalem actus peccamenti si praeferat, quia praesertim fundatur in obligatione remanente ad penam, quia dicitur reatus culpa, & solum materialiter, & concomitante importare privationem gratiae; non quidem simpliciter, & ab ute loquendo, sed solum facto, & regulariter juxta leges statuas; quibus proinde sublatas, ut in nostra contingit hypotesi, privatio gratiae ad rationem peccati habitualis nullatenus perferetur nec formaliter, nec concomitante; & cum dicitur actualis quoque praeteritum non retrahatur, non nisi per infusionem gratiae remitti; hoc quoque pariter de facto solum verificari juxta leges statuas non ex natura rei, ut latius constabit quef. 1. q. non quod gratiae infusio sit formaliter ipsa peccati remissio, cum prius sint duas actiones, vel mutationes ex natura rei inter se distinctas, ut dictum est super num. 23. ex Trid. 6. cap. 7. ac etiam ab aliis inveniuntur separabiles, licet de facto sint in uestre necessariae connexae ex communione gratiae justificandi peccatorum, ut ibidem inuitum Tridentinum: Cum autem dicitur peccatum, & gratiam opponit, ut lucem, & tenebras, hoc metaphorice intelligitur, quatenus sicut lux aeternum illuminat, & ornat, ita & gratia animam quam peccatum obfuscat non formaliter, sed defective, & demittere tollendo gratiam: Quod autem sensu gratiae sit essentialiter convertens hominem in Deum, & quo sensu accidentaliter tantum, & ex ordinatione divina, iam nuper explicatum est in solutione precedentes argumenti num. 52.

Tertius arguit: gratia ex natura rei habet vim expellendi peccatum; ergo postea gratia miraculum est, si non expellere peccatum, non minus, quam si postea calore non expellere frigiditas, sed repugna: Deo facere tale miraculum, nam fieri non posset, nisi Deus specialiter conservante peccatum, sicut postea calore non posset conservare frigiditas sine speciali concursu terminato ad conservacionem frigiditatis: Deo autem repugnat peccatum conservare, sicut & produce: ita arguit Serra quef. 11. art. 2. sub. 4. ubi varius ad hoc argumentum praecludit Recentiorum evasions. Respondeo fatus confitit ex dicto num. 49. argumentum urgere solum contraria Recentiores sententia nostrarum adharentes, & alioquin tenentes gratiam viva habere expellendi peccatum ex natura rei; ita quod 56 licet gratiae infusio, & peccati remissio sint duas actiones, vel mutationes, prima tamen ex natura rei peccati connexa cum secunda, & hinc naturaliter ex illa consequitur: sicut expulsio frigoris naturaliter sequitur ex introductione caloris; quod tamen minimè nos assertimus, hanc enim vim peccati expellere dicimus gratia moraliter tantum convenire, & ex ordinatione divina; & quoniam de facto duas illas mutationes non necessariè connexas, dictum pariter hanc cognoscere non ex natura rei originem trahere, sed ex ordinatione divina; unde ad argumentum absolute negatur assumptum.

Quarto arguit ex perfectione, & excellencia gratiae: gratia & justitia nobis inherenter posse est cum peccato fallen de potentia Dei aboluta: ergo non est vera, & perfecta justitia contra expedita verba Trident. cit. probat consequentia, justitia que non abstergit maculam, & iniquitatem, non est vera, & perfecta justitia: ergo sicut postea simili poterit manere cum peccato; nec ab aliis peccatum, non erit perfecta justitia. Confirmatur ex 1. canon. Io. cap. 3. omnis qui in eo non manet, non peccat, & omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit, quia semper ipius in eo manet, neque est justitia, & non potest peccare: quoniam ex Deo natus est: & natus est, quod quoniam gratia Dei manet in illo non potest peccare; ergo gratia, & peccatum solum esse non possunt: ita arguit Vaquez d/p. 204. cap. 4.

Respondeo hanc & alia argumenta à Vaquez loc. cit. con-

tigentia urgente de gratia formaliter sumpta, & in ratione gratiae: haec enim est perfecta, & completa sanctitas habens necessarium peccati remissionem, & hanc plane faciem esse omnino cum peccato incompatibilem, ut dictum est num. 48. at sic non importat parum, & nudam gratiam habitualis qualitatem, sed prout substat ordinatione divina, quia decretum est, ut ex supernaturali qualitate infusa, evanescere culpa; quare facta praesupponit alii decretum, illa sola supernaturale qualitas in se considerata nullam habet formalem incompossibilitatem sicut in natura cum peccato; Quod si Vaquez hanc argumentum urgere intendat de gratia etiam sub ratione qualitatis prece-

con-

considerata, nihil profutus concindat; gratisque concedimus banc qualitatem supernaturalem ita nunc consideratam, non esse perfectam sanctitatem, neque ad abstergere maculam, neque eius infusionem habere necessariè, & indispensabiliter annexam aliam mutationem, qua culpam formaliter tollit, sed tantum regulariter, & de facto sancte legi communis de tali necessaria connexione; & in hoc sensu Conc. Trid. loc. cit. qualitatrem illam inherenter vocat perfectam sanctitatem, quatenus nempè de facto, & regulariter substat ordinatione divina ex vi cuius necessariè ex suppositione talis decreti annexa habet peccati expunctionem, ut expressè significatur. q. 6. c. 7. ubi infusionem gratiae a peccati expunctione omnino decernit, licet dictum modò est simul connessa.

Dices, si gratia, etiam pro lata qualitate considerata, non est adeò perfecta sanctitas, ut etiam divinitus solum esse cum peccato repugnat, ergo poterit quoque unio hypothetica divinitus factum cum peccato componi. Respondeo quecunq; modo sit, an sanctitas unionis hypothetica possit fecundum peccatum admittere, negatur paritas, quia sit argumentum a longè majori sanctitatem ad minorem; sanctitas enim unionis longè excellenter est factitadie adoptionis, & idem non valet consequentia; alioquin pariter inter se poscit, & gratiam habitualiter esse inammissibilis, & etiam ventila excludere, quia id habet sanctitas Verbi. Negat propria: Arringa ad hanc Vaquez argumenta respondens juxta sua principia, rite hinc inferri: quam qualitatem non esse veram, & rigorosam sanctitatem, quia ut aliqua forma dicatur vera, & absolute habere aliquem effectum sufficit si illius præter naturaliter, est divinitus impeditus posse; si enem dicit calorem non verum, & absolute expellere frigus, & è contrario aquam verum, & absolute purgare manus v.g. etiam Deus efficer posse, ut calorem non expellat frigus, & aqua non mundet manus, quantumvis homo se ea latet. Ceterum negari nequit, quin quando Concil. loc. cit. appellat gratiam nobis inherenter veram, & perfectam justitiam id intelligat in eo sensu, ut etiam de facto, & in actu secundo maculam absterget, & non tantum in actu primo; unde expostio a nobis allata aptior est, ac magis ad mentem Concilii quod loquatur de gratia formaliter sumpta, quatenus nimirum non tantum est in actu primo facta necessaria hominis, & expulsa peccati, sed etiam in actu secundo.

Quinto urgunt, si gratia posset esse cum peccato, ut qualitas, sequitur quod si posset velit Deus peccatum illud remittere, non posset, nisi per non imputationem, ut loquuntur Seculari; consequentia probatur, quia tunc non infonderetur gratia pro illius peccati remissione, si jam supponetur praecoxitatem. Respondeo nullum esse inconveniens dicere peccatum de potentia Dei aboluta per isolam Dei condonationem extirpare remitti posse, neque Conc. Trid. est de possibili locutum contra Secularios, sed de facto. Potest etiam dici cum Morando loc. cit. quod etiam in eo calore fieret remissio peccati per formam intrinsecam, scilicet, per illum eundem habitum inherenter, qui primò non habebat rationem gratiae, & potest etiam haberet ex divina ordinatione, ex qua deinceps denominatio gratiae formaliter suscipitur; unde sicut dicunt posse interdum gratiam augeri ex ratione gratiae ex sola intrinseca acceptatione diuinacriter non aegatur in ratione qualitatis, ita in eo calore habitus ratione dicetur inherebit de novo, ut gratia, & sub ratione gratiae, licet non sit nova inherenter in ratione qualitatis. Et adhuc facilius dicent Recentiores nostrae sententiae confortes, non propter dicendum tunc peccatum remitti per isolam extirpacionem non imputationem, vel purum favorem extirpacionis, ut loquuntur Seculari, quia operatio Dei deinceps peccatum remittens proveniet à natura gratiae in actu primo eam exigentis, sicut concursus Dei cum calore ad destitendum frigus dicitur à calore provenire, quatenus per suam entitatem in actu primo talem concursum existit in actu secundo.

Sexto tandem arguit contra id, quod dictum est num. 48. nec quidem de potentia Dei aboluta gratiam formaliter sumptam solum cum peccato actuali, vel habituali considerare posse, quia infusio gratiae, & peccati remissio ex dictis sunt duas mutationes ab invicem distinctae, & absolute inter se separabiles; ergo poterit factum per divisionem separari potentiam, argueo id poterit gratia infusa sub ratione gratiae abque remissione cultus. Confirmatur, quia Deus ab soluè loquendo nec physice, nec moraliter tenetur peccatum condonare, nec homine peccante teneat gratiam subtrahere; ergo gratia etiam sub ratione gratiae poterit divinitus esse solum cum peccato. Respondeo si per gratia infusionem intelligatur productio gratiae in anima sub ratione gratiae, quatenus, scilicet, substat ordinatione divina qua decretum est, ut habens eam sit iustus, & mundus a peccato; licet tamen sic considerata non sit omnino una, & tandem mutatio cum remissione culpa; etiam tamen necessaria cum ea connexa, eamque necessariè involuit, ex suppositione talis ordinationis, quam in hoc sensu includit; unde nego, quod

ARTICULUS PRIMUS.

Revolvitur Quæstum affirmative.

Dicendum est cum secunda sententia omne peccatum sive 64. personale, sive originale, sive mortale, sive veniale non solum in putta natura; sed etiam in jam elevata ad finem supernaturalem posse a Deo ex alterius providentia ab ea, que nunc est, remitti abque infusione formae sanctitatis; & abque illa formae intrinsecata. Doctores omnes pro tecunda opinione citati, qui ferunt omnes tam de actuali, quam de originali fuisse locutus testatur Suarez lib. 7. de gratia cap. 33. n. 2. & p. 28. p. 28. q. 1. & 4. d. 1. q. 1. & 4. d. 14. q. 1. art. 2. q. 2. d.

dicitur prædicta infusioni, quæ sine illa esse possit; solum enim remittitur per liberum Dei condonationem inseparabilem ab infusione gratie, quæ essentialiter est terminus Dei condonantis peccata, aquæ ad eum recondonans fibi hominem, & mandantis a peccato. Sed Contra, nam quæst. i. huius disputationis probatum est infusione gratia non esse ipsam formalem peccati expulsiōnem, sed cum ea connecti, tanguam cum mutatione ab ea distincta, quod num. 26. expedit ostendit ex Concil. Tid. sess. 6. cap. 7. & can. 11. cui nixus principio afferit deinde quæst. 2. peccatum, & gratiam posse saltem divinitus simili conjungere; ut ex his manifestè inferatur, ut ducatur Ovied. loc. cit. post infusionem gratiae, sive post actum, quo vult infundere gratiam; alium actum divina voluntatis esse ponendum, vi cujus peccatum definit esse quem actum ponit Deus ad exiguum aliquid, sicut non esse calidum non est esse frigidum; sed tam mutationes per modum unius declarant, sicut ex productione peccati regulariter sequitur ex productione gratiae, quatenus quandam illius habet connotatam exigentiam, vel physice, & ex natura sua, ut ait Recentiores, vel solum nota-lem ex voluntate, ut nos dicimus; quæratione expulsiōnis frigoris quoque celeretur una mutatione cum introductione caloris, sicut vero sunt duæ ab invicem distinctæ, & separabiles quam Scoticam doctrinam de natura Justificationis wile comendat Arriaga disp. 45. num. 6. & ait eis valde conformem Tridentino. loc. cit. 7. cum inquit, justificationem non esse solam peccatorum remissionem, sed renovationem &c. qui mundis loquuntur uppontit ea duo esse inter se conditionē, ut nos quoque suprad. 23. advertemus.

65 Primum itaque ex hoc Scotico principio potest nostra sententia probari, velut a priori, ut de facto probat Arriaga dyp. 46. num. 9. & Ovied. concr. 4. num. 78. Quicquid Deus concedit ad instantiam, vel exigentiam creature, potest etiam concedere sine illa prævia petitione pro poto sua libertate; atque ipse solum formaliter de facto auferit, & remittit habituale, licer ad petitionem, vel exigentiam creature, id est gratia, vel contritionis, ergo potest de potentia absoluta illud remittere ex sola sua voluntate, non prævia hujusmodi petitione per voluntatem ex parte dei. Minor patet ex dictis supra de peccato habituali. Major probatur, nam sicut Deus, qui suspendit concursum, quoq; conferat frigus, ad exigentiam caloris introducti, potest eundem concordum suspendere nullo calore introducto; ita Deus, qui modo peccatum remittit ad exigentiam gratiae, potest etiam facere Deus, nisi dicat imperfectionem. Respondeat Amicus disp. 33. num. 23. cum Vascor. disp. 206. cap. 3. negando consequentiam, nam voluntas creata potest alter ad obiectum se habere per physiam mutationem sui, increata vero cum non possit per mutationem sui, debet per mutationem obiecti, ut diverso modo tendat divina voluntas in illud ruitus negat partitum, quia voluntas creat a condonando injuriam, non remitti culpam sed solum debitum satisfaciendi; increata vero ultra debitum remittit etiam culpam, quia sine intrinseca, & condigna mutatione peccatoris deleri non potest.

66 Respondet Adversarius negando paritatem de frigore assumptam, quia Deus positivè conservat frigus, & ideo per suspensionem conservationis ejus potest illud destruere; non tamen conferat peccatum, & ideo non potest habere modum, quo illud destruit, nisi media forma intrinseca contraria. Sed Contra, nam licet de facto peccatum habituale tollatur per infusionem gratiae, haec tamen non immediata extinguit peccatum, cum hoenior importet ejus privationem formaliter, sed tantum concomitanter, neque id ex natura rei, sed iuxta leges modo preficias; unde tantum dicitur exigere extinctionem & expulsiōnem culpi, quatenus ponit in anima pietatis a Deo, ut remittat illam culpam, & sequitur immediate in Deo vel condonatio, & haec est ipsa formalissima peccatum remissio, ergo potest immediate fieri hac remissio a Deo sine illa prævia tal præexistētia. Contra si ab eo aliqui mille, certe in manu ejus est tollere a me debitum illud immediata, si sibi illud remittat, jurius suo cedar etiam si equivalentem solutionem ego non faciam, quia ipsum ad talem cessionem obligat; ergo pariter Deus potest cedere juri suo, etiam si nihil sit, quod ipsum ad cessionem obliget, remittendo peccatum per solam extrinsecam condonationem: Quod autem potest Deus peccatum non destruere, & non destruere; non ob id Deus dicitur positivè influisse in peccatum, vel conservans; sed tantum illud permittens; permittere autem peccatum minime Deo est indecens; & sic peccatum sicut causulter ab homine, & non a Deo, ita & ejus conservatio eidem homini debet tribui, non Deo; & Deus facte suppositione peccati, potest indirectè vel le, ut illud datur, quia hoc non aliud est, quam nolle condonare, quod justissime facere potest; nec tamen ideo dicetur per se causa durationis peccati, aut illud directè conservans; quia in communī modo loquendi non quācum Deus dicitur propter causam earum rerum, quas solum vulnus suppositione aliquam noſi peccati; sicut absolute non dicere velle hominū damnationem, quia non vult illam, non supponit ejus impenitentia, ut dicitur in eodem proposito superius num. 273. & 306. dyp. prædict. quæst. ult.

67 Respondeat Calpensis negando peccatum, quando remittitur per infusionem gratiae, solum per condonationem Dei superad-

ditione, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli. Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus, quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia; unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem; quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam lequitur quoque Ovied. afferente peccatum habituali ex actum peccaminorum præteritum moraliter permanenter in obligatione satisfaciens, vel dignitate ad penitentiam solli potest peccatum, ut impunita avertiōne a Deo. sic & per ipsum actum divina dilectionis immediate ad hominem terminatur. Confirmatur qui privat ipsa gratia, & conversionis in Deum, quomodo cumque in peccato habituali includantur, sive formaliter, sive materialiter tantum, possunt ab anima tolli à Deo ex meta, & sola has voluntate sine impulsione opposita formis, & fine interventu alienis, enitatis positivis, & quidem dupliciter; primo quidem convertendo illas privationes in puras, & simplices negationes; si enim peccatum est privatio gratiae, vel conversionis in Deum; hoc uide quod erit, in quantum gratia, & talis in Deum conversionis est sibi debita; hoc enim debet in moralibus est, quod formaliter privationem continuit, sicut aptitudo in physicis. Sed hoc debitum ex eo ostiatur in homine, quia est ordinatus in Deum tanquam in finem supernaturalem; quod si hoc modo ordinatus non est, tales carentie essent pure, & mere negationes; ergo cum possit Deus cessare ab ordinatione hominis in talium hinc, cum in actu pure naturæ relinquendo; vs. sicut tempore poterit ipsum ab initio non ita ordinasse; plane in talibus cœlestiis, vel non ordinacionis, illa, carentia gratiae. & conversionis, que modò in peccato sunt privationes, fierent pure negationes; ergo ex sola Dei voluntate extrinseca potest peccatum in homine decipi restituendo ipsum in statu pure naturæ, ita nec amplius sit ei inimicus per peccatum, nec amicus amicitia supernaturali, ut Hisbarres dicitur dyp. 1. sec. 2. Poffre etiam illas privationes tolli in ratione moralis privationis, quo pacto solum habent rationem injurie & macula, cœlum illas in ratione puræ privationis plijsit; quatenus illas manent negatio gratiae in homine iusto, casu quo auctor Dei ab eo gratus sine culpa, ut explicabit ratione sequenti. Hac in queritur, etiam si tenet peccatum habituale importare privationem gratiae, sustineri potest posse remitti à Deo sine gratia, quia non dicit, carentiam gratiae secundum eam prædictam, sed gratia debet proper peccatum commisum: Nam licet ipsa gratia carentia non possit auctor sine gratia; debitus tamen gratiae, cuius carentia opponitur, potest auctor, quo ablativo privatio gratiae tenet an in ratione simplicis negationis; & hoc item auctor potest de remissione per eam originalis, si confutatur in privatione gratiae debitis inesse poteris Adami, ut hic obseruant Tannerus, Ovidius, Lenzana, & alii.

68 Respondeat Serra q. 11. art. ho. 2. dub. 3. ad hoc secundum argumentum, negando consequentiam; nam differentia est duplex, prima ex parte dilectionis, quia pacatus est homo auctor, & quia Deus dicitur pacari, nam dilectio Dei efficax, & cauativa bonitatis in re, quam diligit, ut ait S. Thomas; secunda ex parte offendit, nam offendit homini contra hominem nihil offendit auctor, cuius privatione manente non remittitur offendit, neque ut remittatur, non est necessarium aliquid inhaerens offendit producerere, sed sufficiat extrinseca condonatio offendi; at offendit contra Deum offendit gratiam, conversionem ad Deum, & conformitatem ad rationem, & legem tuam, quatum privatio, dum manet, non remittitur offendit, quatum privatio, ut aliquid reali, & inherenter sit in homine; quatum privatio auctor. At neque haec remissio satisfacit; quamvis enim amor Dei sit efficax, & cauativa bonitatis in re, quam diligit, quia tamen illam causat in genere causa efficientis; non cogitur ad cauandum; sed sufficiens potest influxum suum, & non cauare aliquam bonitatem, vel gratiam, aut effectum aliquem positivum, sed solum aliquem privativum, & moralum; quia etiam communis Thomistarum exppositio illius dicit S. Thomas. Neque etiam alia differentia subsistit; quamvis enim auctor a Deo sit privatio; cum tamen sit privatio moralis, & voluntaria; potest auctor ab anima sine suo positivo duobus modis mox assignandi, scilicet, vel per negationem conversionis, si reducat peccator ad statum puræ naturæ, vel mortaliter in ratione injuria, & officia, ita quod in remissione injuria, & officia collant illas privationes moraliter, id est, sub ratione moralis privationis, & solidum manent in esse physico, ut sequenti ratione declarabatur.

69 Tertiū adhuc magis fundamentaliter probari potest ex do-

ctrina, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, & alli.

Nec etiam alia solutio data satisfacit, falsum liquide omni modo ei voluntatem creatam remittendo injuriam non remittere simul culpam; alioquin post injuriam remissam posset eodem modo iustè exigitur satisfactione ob illam; ac si remissa non est y & iuste puniri posset illi, cui jam injuria est remissa, quod ex terminis falsum esse constat; Rationem reddit Oviedus,

quia hominem esse dignum pena aliud non est, quam expensæ obnoxiam, ad quantum infligendam ius habet persona officia;

unde haec penæ dignitas ex parte offendit relationem dicit ad ius, quod habet persona officia ad illius penæ inflictionem;

quare ex ipso, quod per legitimam cessionem cessat tale ius in persona officia, cessat etiam haec penæ dignitas, vel obligatio in offendente; sive etiam pacto cessat voti obligatio per relaxationem ejus factam ab illo, in cuius obsequio votum fuit emissum, & alia consimiles morales obligations. Inde clarius hoc totum probatur in nostra sententia de formalitate peccati habitualis, quam habet: Doct. loc. cit. dyp. 1. q. 6. num. in corpore questionis, tunc in solutione prædictis difficultatibus utitur Ovied. Morandus, &

remaneat in homine debitum habendi gaiam amissam ; nam si non remanet ; tunc gratia privato non habet rationem macula ex parte peccatoris , & odiu ex parte Dei . Hoc totum verum est, sed non ad rem : vis enim argumentum in coconstitit , quod sicut gratia potest aucteri fine peccato ; ita , & peccatum fine gratia : & quod absolute loquendo potest homo esse justus , amicus Dei , & emundatus a peccato sine gratia ; qua ratione inquit Scotus carentiam in nobis justitiae originalis non habere rationem peccati, quia non habemus debitum habendi illam post baptismi iunctionem ; quandoquidem in eo ablatum est talis debitum , & commutatum in debitum habendi donum aequivalentem , scilicet gratiam ; ita igitur in proposito ; si homo peccator ad statum purae naturae rediretur , non amplius peccator diceretur ; quia cum in eo statu non sit amplius peccator dicitur ; quia cum in eo statu non sit amplius in Deum ordinatus , tanquam in finem supernaturalem , consequenter nee habet debitum habendi gratiam ; unde carentia gratiae in ipso remanet sub ratione purae negationis , nec amplius habet rationem privationis ; Ex quo constat , exemplum de damnatis , & amentibus adducatur non valere , quia nec illi , nec isti sunt reduci ad statum purae naturae ; unde licet non habent proximum debitum habendi gratiam ratione status , in quo periepiuntur ; habent saltem remorum , &ideo in ipsis non cessant macula ex præteritis peccatis relata ; at homo ad puram naturam statum redactus nullum profutus retinet dubium gratiae , & conversionis in Deum , nec proximum , nec remorum aquae idea carentia gratiae in ipso rationem habet putare , ac simplicis privationis : Deinde quid sit ad hoc , jam superius dictum est , quod si privatio gratiae ad maculum peccati habitualis pertineat ; hoc plane intelligi non debet de gratia ratione , qualitatibus , sed in ratione gratiae , quo pacto importat speciale rationem amicitie cum Deo , non quidem ex natura rei , sed ex ordinatione divina , ut supra dictum est ; ergo cum quacunque formam , que sit vera amicitia cum Deo potest tolli ; cum igitur amor Dei extrinsecus , seu extirpata condonatio , per quam dicimus peccatum posse remitti , si aliquo modo amicitia cum Deo , poterit per ilam privatio gratiae tolli in ratione amicitie divina , licet non in ratione qualitatis ; quod ea præterim ratione asserendum est , quia gratia habitualis eminenter continetur in acta dilectionis Dei , unde nulla est ratio in gratia habituali que non continetur emendatori modo in illo actu : si ergo per gratiam habituali justificari potest homo , & a peccatis mundari illa etiam per ipsum divina dilectionis actu.

Quarto principaliiter probatur , gratia potest aucteri fine peccato , ergo & peccatum fine gratia ; probatur assumptum , quia posset Deus per infusione gratiae mihi peccatum remittere & posse gratiam absque mea culpa mihi aferre : si homini sibi aucteri Deus gratiam fini illius culpa , absque illa manebit iustus , amicus Dei , & emundatus a peccato , cuius signum est , quod diligenter a Deo , upotest nihil habens odio dignum ; Conf. probatur , quia sicut Adversari dicunt ratione oppositionis privativa posse peccatum tolli sine positione gratiae ; sicut universaliter privatio tolli non potest sine positivo , quo privata ; ita ratione ejusdem oppositionis non poterit forma excludi a subiecto , nisi per eum privationem ; si ergo hac non obstante potest gratia aucteri fine peccato , ita est contra peccatum aucteri potest fine gratia .

Repondeo Serra negando consequentiam ; ratio discrimini est , quia gratia penderet a Deo in esse , fieri , & confervari , sive que Deus potest eam aucteri fine hominis peccato subtraendam dum concutit , quo gratiam conservat . At peccatum mortale non sic dependet a Deo , quia Deus non est causa peccati , & ideo non potest sua voluntate destruere peccatum , sed debet gratiam , que cum peccato repugnat , infundere . Sed hæc evasio jam bis præclusa est , item num. 66. & iterum num. 71. & plenè nihil prodest , alioquin etiam Deus destrueret peccatum per infusionem gratiae , cedente ratione dici posset ut , quod ad illud instant peccatum conservaretur , quod dicimus privationem gratiae ; quia tam gratia immediata conservatur a Deo quam ejus privatio : cum igitur solus immediata ponat gratiam , per quam illa destruitur : quia ergo ratione dicunt ipsi privationem gratiae utique physice a Deo , sed moraliter ab homine , ideoq; peccatum propriè dicendum est ab homine conservari , non a Deo , sic nos patitur dicimus in proposito : Tum quia adducere inconveniens non est solvere : ratio autem illa temper urget , quod si non obstante privativa oppositione potest gratia aucteri fine peccato , ut ipsi concedunt potest etiam è contra peccatum aucteri fine gratia , ut si lux v.g. potest immedietate per aliud excludi , quam per tenebras , tenebrae quoque poterunt tolli fine luci .

Repondeo etiam Amicus negando consequentiam : quia in primo cau quando , scilicet , Deus aucteri juuo gratiam abesse ejus culpa , tunc carentia gratiae in ipso habet solam rationem negationis : nam fine culpa ab homine tollitur , neque in peccato , vel odiu peccatum a Deo subtrahitur ; at in alio cau carentia gratiae habet ex parte peccatoris rationem macule , quia est voluntaria auctoris a Deo : ex parte vero Dei est pena

in odiu peccati inicta , unde quidam non tollit ut remahet macula ex parte peccatoris , & odiu ex parte Dei . Hoc totum verum est, sed non ad rem : vis enim argumentum in coconstitit , quod sicut gratia potest aucteri fine peccato ; ita , & peccatum fine gratia : & quod absolute loquendo potest homo esse justus , amicus Dei , & emundatus a peccato sine gratia , ergo denominaciones huiusmodi non necessarij , ac indisponibiliter à tali forma inherente lumi debent ; Quod si dicat , hominem in talis cau esse in statu neutrō , ut de facili responderet . Jam ex hoc ipso habetur gratiam , & peccatum non immutatur in proposito ; si homo peccator ad statum purae naturae restituatur , non amplius peccator diceretur ; quia cum in eo statu non sit amplius peccator dicitur ; quia cum in eo statu non sit amplius in Deum ordinatus , tanquam in finem supernaturalem , consequenter nee habet debitum habendi gratiam ; unde carentia gratiae in ipso remanet sub ratione purae negationis , nec amplius habet rationem privationis . Ex quo constat , exemplum de damnatis , & amentibus adducatur non valere , quia nec illi , nec isti sunt reduci ad statum purae naturae ; unde licet non habent proximum debitum habendi gratiam ratione status , in quo periepiuntur ; habent saltem remorum , &ideo in ipsis non cessant macula ex præteritis peccatis relata ; at homo ad puram naturam statum redactus nullum profutus retinet dubium gratiae , & conversionis in Deum , nec proximum , nec remorum aquae idea carentia gratiae in ipso rationem habet putare , ac simplicis privationis .

Respondent adhuc prefati Auctores cum alii Th. & Vsq. 80 dis. 206. c. ult. similes , & absolute loquendo peccatum & gratiam non habere immediatam oppositionem , cum debet statu medius in puris naturalibus , sed respectu hominis iam ordinatus ad finem supernaturalem habere immediatam oppositionem , quia in hoc statu naturae elevata per gratiam habitualis , peccatum includit privationem gratiae , quia in homine viatore aucteri non potest nisi restituitionem ejusdem gratiae , quod concluderet non posse hominem restituiri in statu purae naturae immediatè ex statu peccati . Hęc tamen doctrina relictur à Scoto loc. cit. quia gratia habitualis non habet esse alterius rationis in anima , polliciam praecellere ejus oppositum in anima , quam ante , ergo ita est separabile post adventum peccati ab anima & a refectione naturali , sicut prius , sed prius poterat separari , & a refectione naturali , ita quod in anima remaneat restitudo naturalis fine gratiae ; ergo & post , quia adventus oppositus , nimirum peccati non facit quod gratia habeat esse alterius rationis ab esse , quod prius illa habebat ; Vnde quod dixit D. Thomas qu. 113. art. 2. de immunitate oppositione peccati & gratiae in statu naturae elevata per gratiam habitualis , intelligi debet in sensu composito , permanentem nimirum elevationem per talem gratiam , & stante eadem ordinatione divina de aucteritate , aut concedenda gratia , qualis de facto est , ut explicat Averla. sec. 7. in fine .

Quinto ulterius Vulpus dis. 24. art. 2. probat impium posse 81 à Deo justificari sine infusione inherente gratiae , nedam per solam extrinsecam condonationem , sed etiam intrinsecam , & probat præterim ex Scoto i. dis. 17. qn. 2. §. de secundo articulo , ubi at potest Dei absoluta Deum posse naturam intellectualem creare acceptare in ordine ad beatitudinem acceptatione speciali in puris naturalibus , similiter actum ejus moraliter bonum ex puris naturalibus elicunt , ut meritum ; Itaque in hoc cau per solam refectionem naturalem , quæ a Scoto in 2. dis. 6. qn. 2. ad videndum , vocatur iustitia innata habitualis , & virtualiter constitutetur homo intrinsecus ejus ex speciali acceptance divina ; & libertas voluntatis apta operari secundum affectionem iustitiae inquantum rationalis , que modo dicitur intrinsecus iustitia naturalis , sub alio ordine rerum possibili ab absolu Dei potesta fore iustitia theologica extrinsecus supernaturalis . Sed plane hæc est alia omnino quæstio ab ea , quam præteriti tractamus ; siquidem in presenti non querimus , an Deus de potentia absoluta possit specialiter acceptare hominem per solam refectionem naturalem , eo modo quo nunc illum acceptat per donum supernaturale habitualis gratiae , neque an possit actum bonum ex puris naturalibus elicere acceptare , ut meritum in ordine ad beatitudinem ; sed præcisè quæstio est , an possit peccatum remittere per solam extrinsecam condonationem fine gratiae habitualiter alia forma intrinsecus inherente ; & talem est hujus questionis lenitatem manifeste deducitur ex 4. dis. 1. qn. 6. ubi eam Doctor tractat ex profeso , & præterim ex his , qui habent in solutione ad quartum , ubi inde deducit peccatum posse divinitus remitti fine gratiae , vel alio dono intrinsecus inherente , quia etiam in humanis potum ego alius ; qui me offendit placet ut non sim fili inimicus , neque velim vindicare communis ab eo , quod recipiam eum ad amicitiam specialiem , secundum quod ordinetur ad aliquod bonum speciale ; ergo hoc quæstio nec à Scoto , nec ab aliis moverur in sensu , quo resolvitur à Vulpio , hic enim queritur an possit remitti peccatum per solam extrinsecam condonationem fine gratiae , aut qualibet alla forma sanctificante intrinsecus inherente ; ergo si assignamus formam intrinsecus inherente , quacunque illa sit , jam à lenitatem questionis deviamus ; unde Vulpius sic hanc questionem resolvendo , non latit eius statum percepisse videtur .

Sexto tandem omnino non displicer , quod dicibant Averla , Lezana , & alii , quos refutat Serra loc. cit. que adduxit probare solum , quod possit Deus de potentia absoluta justificare per solam extrinsecam condonationem fine infusione gratiae , & physica peccatoris mutatione modo quodam imperfecto , tolleendo nimirum ab homine quicquid habet ratio-

rationem formalem culpæ , & offensæ , ita ut non maneat obiectum divini odii ; ut tamen exacte , & perfecte refutando ipsum ad pristinam rectitudinem , & amicitiam , ita ut dignus fiat amor specialis Dei , & vita æternæ . Hoc enim exprimit Doct. or ipse dicit loc. cit. in relata solutione ad quartum lit. E. dum inquit , quod casu quo remittatur peccatum fine infusione gratiae per solam extrinsecam condonationem , divina offensa placatur , & iste , cui dimittitur peccatum ; reconciliatur , sed non sequitur ; ergo est acceptus Deo ista acceptatione specialis , quia est acceptus per gratiam ; homo enim in puris naturalibus est placitus Deo , non tamen acceptus specialiter ; hoc est dignus vita æternæ : pauc enim , & reconciliari non dicunt , nisi Deum nolunt vindicare culpam istam ; sed acceptare plus dicit , scilicet , istum ordinatum , tanquam dignum vita æternæ ; ita Doctor , quibus verbis palam inuit hominem in præstatu calo quæstionis non justificari iustificatione perfici , & qualis est de facto justificari per gratiam infusione , virtute cuius non tantum negativi è evadit Dei amicus , hoc est non inimicus , & reconciliari , sed positivè amicus Deo gratias , acceptus specialiter , ut potest filius adoptivus per gratiam ad beatitudinem ordinatus , in quibus effectibus perfecta , & exacta iustificatio conficit , & hoc idem docet Rada p. 2. corvov. 19. Adhuc tamen verum est , quod licet de potentia Dei absoluta , neque quicquid est se perfecit , & consuetudinaliter amicus Dei , & filius adoptivus sine gratia habituali , vel alia forma perfectiori , & eminentiori , qualis est visio , & fructu beata , tamen extrinsecus , & modò quodam minus perfecto potest quis filius Dei adoptivus ab acta dilectionis Dei , qui diligunt , & ad vitam æternam adoptatus , sicut inter homines filius adoptivus dicitur extrinsecus ab actu adoptatus , ut supradictebant num. 69. ita Coninch. dis. 2. de penit. dub. 10. num. 98.

ARTICULUS SECUNDUS.

Objectionum solutio.

83 IN Oppositorum arguitur Primo destruendo præcipuum nostrum sententiam fundamento n. 64. positum , quod , scilicet , in iustificatione gratiae infusio , & peccatorum remissio sint duo ab invicem condonatio , ac invicem separabilitas ; ita quod de potentia Dei absoluta possit dari infuso gratiae fine remissione culpæ , & contra remissio culpæ sine infusione gratiae : tamen ex Tria. Jeff. 6. c. 4. iustificatio definit esse translatio a statu peccati ad statum gratiae , ergo expulso peccati haberet non potest , nisi per infusione gratiae , quia confitit inaculta peccati , non importare primario , essentialiter , & formaliter privationem gratiae habitualis in ratione qualitatis , sed in ratione gratiae , sed amicitia cum Deo , quacunque illa sit , ut etiam Lezana ipse explicat loc. cit. & ita per quacunque formam , quæ sit vera amicitia cum Deo , tolli potest ; talis , autem amicitia rationem habere potest amor Dei extrinsecus seu extrinsecus condonatio ; ut in secunda ratione deductum est ; atque idem per statum tolli potest sufficienter privata gratiae , ut præcisè rationem importare divinæ amicitie . Deinde juxta aliorum principia , tenendo etiam gratiae privationem sub ratione qualitatis aliquo modo essentialiter ad maculam spectare peccati habitualis , respondendum est ex doctrina tertie rationis adductu n. 73. propter nonnulla conclusiones ; verum quidem esse privationem physicanam , ita quia confitit inaculta peccati habitualis in ratione qualitatis , quæ denotatur per hanc renovationem , etiam gratiae infusio , que denotatur per hanc renovationem id est , ac peccatorum remissio ; Rursum , quævis Concilium ibi docet , hominem per gratiam infusione iustificari , per eam peccata remitti , quia talis forma non est debita homini ex natura rei , sed ex divina ordinatione ; & ideo absentia talis forma (olum est privatio) , quantum durat ordinatio divina , ex qua debitum oritur habendi rationem , quia ergo debitum illud habendi gratiam tolli potest à Deo per solam extrinsecam condonationem , restituendo hominem ex statu peccati in statum pure naturæ , tunc privationem gratiae non amplius perlevat ; sed ratione macule , & peccati habitualis , sed tub ratione puræ negationis , vel privationis physicanæ , non moralis , modojam explicato deducendo tertiam rationem n. 73. & inde .

Thomistæ inponentes inaculam , vel habitualē peccatum in 87 ratione gratiae essentialiter considerare , primam respondendum juxta nostra principia datam , quæ expeditor est , non impugnat ; sed tamen lecundum , præterum vero Serra , & Amicus loc. cit. & impugnat illa in hoc ; quia non est ipso , quod tollit debitum habendi gratiam a peccatore , tollit peccatum ; nam in damnatis tubatum est debitum habendi gratiam a peccatore , tollit peccatum ; nam in damnatis tubatum est debitum habendi gratiam , à quibus tamen non est tubata macula ex præterito actu peccati causa ; etius ratio est , quia privatio gratiae habet rationem macule , & peccati formaliter ex eo , quod suit debitum tunc , quando fuit voluntariæ amissæ , etiam definat esse debitum posse ; Tum quia quidam Deus non restitut peccatorum in privitatem amicitiam , quā illi in odiū peccati abstulit , tandem cunctur

cenetur perseverare in pristino odio, & inimicitia contra ipsum; ita iustus Amicus dīp. 33. cit. num. 20. Ceterum hæc instantia explora est tuperius n. 76. etiam ex ipsius Auctori confessione in ea ipsa dīp. 2. n. 37. ubi inquit, quod ut carentia gratiae sit in homine formaliter macula, debet opposita gratia supponere in subiecto debitum ipsam conservandi, & quia in statu puræ naturæ homo tale debitum non habet, idèo carentia gratiae in ipso ratione inacuta non habet. Ad illud etiam carentia gratiae nullam penam ei inferit, non enim carentia boni est pena, nisi in subiecto, cui tale bonus conveniens est, sicut ergo carentia gracie intantum est illis penam, inquantum est eis aliquo modo debita remota, & in sensu diviso ab statu, quo sensu materia, sub una forma dictur alii privata, ita carentia gracie est in macula, inquantum gratia est eis aliquo modo debita latente remota. Ad Conf. dico Deum odii unum deponere erga peccatoem, illumque in pristinam amicitiam recipere per solam extrinsecam condonationem; per quam etiam potest nobis dimittere debitum habendi gratiam sine gratia infusione, sicut homines abique communicatione aliquius formæ intrinsecæ debita sua remittere solent.

Tertia Ratio ex natura habitualis gratiae.

- 83 Tertiò arguit ex natura ipsa habitualis gratiae; nequic homo iustificari, aut a peccato mundari, nisi constitutior, jūsus, & amicus Dei; sed non potest esse homo iustus, & amicus Dei sine gratia habituali, ergo & c. minor probatur, quia est iustum, & amicus Dei, sicut esse filium adoptiuimus est effectus formalis gratiae habitualis, sicut ali effectus formalis albedinis facere albus; ergo sicut non potest etiam per potentiam Dei absolutam aliquid album esse fine albedine, ita nec aliquis iustus, & Dei amicus esse fine gratiae. Respondeo posse in primis negari maiorem, potest enim quis a peccato mundando latenter negative, ita ut in inicio fiat non inimicus Deo, et non constitutior iustus, & amicus Dei positivè, ut notat Doctor loc. cit. Is. E. potest etiam fieri iustus, & amicus Dei positive per solam extrinsecam denominationem, & acceptationem modo jam explicato p. 82. Deinde potest absolute negari minor, vel distingui de justificatione perfecta, & conaturali, ac intrinsecæ, & de imperfecta miraculosa, & exirentia; & primo modo concedi, secundo modo negari iuxta dicta sub eo dñm n. 82. ad probationem minoris negari utriusque partis, quia illi enumeranti non sunt effectus gratiae physicæ, & ex natura rei, sed tantum moraliter, & ex ordinatione divina, ut dictum est q. 1. huius dīp.
- 84 Sed Urges, quia iustificatio, qua homo mundatur a peccato est unus motus physicus, cuius terminus à quo est peccatum, & terminus ad quem est gratia, nec homo formaliter a peccato mundari, nisi per gratiam; probatur a summum ex definitio iustificationis tradita à Concil. cit. quod est translatio, seu transmutatio à statu peccati ad statum gratiae. Respondeo, nequic aliis affirmam, si in rigore intelligatur, quia ut dixi n. 64. ex Scoto 4. dīp. 16. q. 2. remissio peccati, & infusio gratiae, ex quibus integratur iustificatio, non sunt una simpliciter mutationes, sed duæ, quorum prima est transitus à peccato in negationem peccati; altera est transitus à privatione gratiae ad ipsam gratiam, & in priori transitu, scilicet per priorem mutationem destruitur sufficienter statutus peccati, etiam secunda mutatione anxieta non est ex quo lequitur statutus peccati priorum esse ipsa privatione gratiae, & quod solutum extrinsecæ, ac per concorditatem delictorium remissio peccati per infusionem gratiae, ita tamen duæ mutationes per modum unius deservitorum à Concilio, quia expulso peccati regulariter sequitur ex infusione gratiae, quatenus quandam illius habet conaturali extensionem, physicam, vel moralēm juxta opinionem diversitatem amplectuum Suarez de penit. dīp. 9. scilicet 4. Ovied. & Morand. loc. cit. alii Recentiores passim. Nisiit quidem Caspensis loc. cit. hanc quoque solutionem elidere, sed uitio argumento, quod potius dñe cedere impugnat conclusionem ipsam, quam relatanam solutionem, atque ideo fortissim erit solvendum.
- Quinta Ratio ex difficultate obiectualis condonationis.
- Quinto arguit ex difficultate, vel potius impossibilitate 93 assignandi obiectum voluntatis, quia Deus abique intrinsecæ forma remitteret peccatum: etenim remittunt peccatum per intrinsecam formam, tatis confitit obiectum voluntatis divine, quod destruit, ac tollit per gratia infusionem, esse ipsius gratiae privationem, in qua peccatum habituale confitit; at vero cau, quo remittatur peccatum abique intrinsecæ forma per solam extrinsecam condonationem; valde difficulter alignatur obiectum talis condonationes, vel voluntatis

undè adveniente peccato, licet Deus odio habet peccatum, non ratiendi Petrus propter peccatum, quia jam cessit iuri rationabile ad illud odium. Negatamen quod tunc Petrus pecare, & peccator non est; at enim instanti, in quo Petrus peccaret (quod ponit esse peccatum condonatum) actus peccaret, & gratiam amitteret ob incompossibilitatem ejus compeccata, & in eodem instanti peccator dicendus est; non tam inimicus Dei, quia Deus in illo instanti eum odio non habet; quia duo afferit non opponi, quia remitti peccatum non est, quod non sit peccatum, sed quod non sit habitualiter faecit; ergo remanet tollenda solutum negatio ipsa divina condonationis, atque ita Deus instanti remitti peccatum per extrinsecam condonationem, inquantum a peccatore tollit negationem condonationis; hæc autem non tollitur, nisi per condonationem ipsam; ergo voluntas quam Deus habet condonandi peccatum, leipsum pro formal, & directe obiecto habebit.

94 Respondeo hanc non esse speciale difficultatem contrà nostram sententiam, ut bene advertit Ovied. controv. cit. p. 3. lib. 7. de gratia cap. 21. num. 5. & Coninch. dīp. 2. de penit. dub. 10. quia peccatum ex ipso, quod destruit, tollit, ac destruitur, de hac enim remissione hic loquimur, non de facta haræticorum non imputatione; peccatum autem dum actum sit, non potest per eodem tempore, vel instanti destrui; sed tolli; quia quanto tollitur, non est, ac proinde si in eodem instanti produceretur, & tolleretur, in eodem instanti est, & non est, quia est aperte contradictionis. Negat falso intelligibile est, quod Hugo dicebat, in eo instanti quo Petrus peccaret, & peccatum ei simul remitteretur; quod utique efficeretur non tamen Dei iniurias, quia Deus in eo instanti Petrum odio non habet; Tum quia esse peccatorem, ac Dei inimicum vel non potest idem vel indispiciibilis, & necessario conexa, sicut esse iustum, ac Dei amicum; Tum quia, si Petrus peccator est, nec ob id Deus odio illum habet; tunc Deus diceretur tollum si pendere actum odii terminatum, ad peccatore in propter illud peccatum, quod efficeretur tantum peccatum ei non amparatur, non autem verè remittit, quia non ob id Deus propriè cessat iuri odii Petrum; siquidem hoc fundatus dignitate penitentia, que tamduo in peccatore intelligitur, quādū intelligitur est sub peccato; undè ut peccatum dicatur verè remissum, & Deus cessisse iuri suo; nequic Petrus esse non debet à Deo odio habitus, sed nequic etiam dignus tali odio, quod si odio acti non habetur, adhuc tamen eo dignus est; non potest dici peccatum ei verè remissum, sed tantum non imputatum.

Et cum sit peccatum remitti, non est quod peccatum non exigit quomodo cumque sed quod non existat habitualiter, quod in eo casu eveniet. Negat alli nupm, quia sicut peccatum vere remitti, aliud non est, quia per ipsam remissionem tollit, per quem erat obiectum rationabilis odii Dei; hæc enim est, que immediate destruit per ipsam actuum condonationem, sicut in humanis extinguitur debitus pecuniarum immediatè per ipsam creditoris condonationem; & obligatio satisfaciendi pro illata offensa per ipsam offensæ remissionem cedens iuri suo, etiam illa præcessit satisfactio.

95 In eodem dicendum modum potius sufficiens circa id punctum dicitur Ovied. contr. 4. cit. n. 19. tandem devenit, dum concludit voluntatem ex cuius condonatorum peccatum, esse voluntatem, ex vi cuius extinguitur obligatio satisfaciendi pro acto peccaminio preterito in tali obligatione mortaliter perverante: & hanc voluntatem, sicut condonationem ait repente tamquam obiectum carentiam satisfactionis specialis quodam modo, ex vi eius jam satisfactio debita non est, nec sub obligationem cadit; & num. 12. subit, quod si Deus non folium condonat, & destruit peccatum, quod in obligatione satisfactioni confitit pro acto commissi, sed velut ultimus illud condonare, id formaliter vel per alium actum reflexum terminatum ad hunc actum directum, resipicentem tamquam obiectum carentiam satisfactionis, vel melius obligationis illius, in qua peccatum habitualiter statum erat.

Sexta Ratio ex absurdio.

- 96 Sexto odicium, ex nostra sententia se qui posse eodem modo peccatum condonari, tali remitti in eodem instanti in quo committitur, quod est probris absurdum; lequelam probat Caspensis cit. quia potest Deus actualiter ipsam offendendi offensam condonare sub gratia voluntate praeveniendo malitiam offenditionis, & nihil faciendo ejus offensam; nam quavis non immutaret physicæ, immutaret tamen mortaliter sic peccantem; falsitas vero consequens probatur, quia in illo casu iste homo officiū Dei peccaret, & Deum offendenter, & tamen peccator non est. Hacratione convictus Cardinalis de Lugo dīp. 7. de penitentia scilicet 8. num. 126. concedit Deum posse remittere peccatum etiam pro eodem instanti in quo committitur; quia sciens Deus Petrum cras peccatum, potest hodie cedere, & condonare illud ius, quod ex peccato Peccati libi adveniret ad rationabiliter Petrum odio habendum;

Meld. In Secund. Sencient.